

การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหก

Analytical Reading Skill Development on the Learning Unit “Literature Reading” of
Matthayomsuksa 6 Students in the School Under the Nakhon Ratchasima
Provincial Administration Organization Through
the Six Thinking Hats Techniques

ศุภณัฐ ชินรัตน์*

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

Suppanat Chinnarat*

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration, Vongchavalitkul University*

Corresponding author E-mail: csuppanat@yahoo.com

(Received: May 21, 2019; Revised: June 28, 2019; Accepted: July 4, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และ 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบ หมวกหกใบ กับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลำพระเพลิง พิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม และวิธีการจับสลากเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์, การอ่านวรรณคดี, เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

Abstract

This research aimed to 1) compare analytical reading skills on the learning unit of “Literature Reading” of Matthayomsuksa 6 (Grade 12) students in the school under the Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization before and after using the lesson of six thinking hats techniques; and 2) compare analytical reading skill on the learning unit of “Literature Reading” of Matthayomsuksa 6

(Grade 6) students in the school under the Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization after using the six thinking hats techniques with the 60 percentage criteria.

The research sample included Matthayomsuksa 6 (Grade 12) students in the school under the Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization in the second semester of the academic year 2018. The research tools were cluster sampling and lottery method. The statistics used for data analysis consisted of mean, percentage, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows:

1. Students analytical reading skills was higher after taking the lessons with the statistical significance at .01 level.
2. Students analytical reading skills was higher than 60percentage criteria with the statistical significance at .01 level

Keywords: Analytical Reading Skills, Literature Reading, Six Thinking Hats Techniques

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการศึกษาของประเทศไทยได้เริ่มมีการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการคิดให้แก่เด็ก เยาวชน โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ระบุว่า “จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์” อันจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพมากขึ้นในอนาคต (Susaorat, 2013) จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังนั้นการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น จะสามารถนำมาใช้ในชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นก็สามารถนำไปแก้ปัญหาได้โดยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมในทุกสถานการณ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข (Sinthaphanon, 2015) เนื่องจากกระบวนการคิดช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2008) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องให้นักเรียนทุกคนต้องเรียนภาษาไทยไว้ว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ” นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2008) ยังได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ทางด้านการอ่านไว้ว่า “ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน” จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการคิดจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถใช้การคิดในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น นักเรียนทุกคนจึงควรได้รับการพัฒนาทางด้านการคิด

การอ่านเชิงวิเคราะห์ จึงเป็นการอ่านวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์วินิจฉัยเรื่องราวที่อ่านว่า น่าเชื่อถือหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ตรวจคุณค่าให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างระหว่าง

ความจริงกับความคิดเห็น อีกทั้งยังพิจารณาความแตกต่างระหว่างความจริงกับเรื่องที่แต่งขึ้น เข้าใจคุณลักษณะของผู้เขียน ทั้งยังเข้าใจถึงความทันสมัยของข้อความ และรู้ถึงความถูกต้องของเนื้อหาการใช้ภาษา ตลอดจนการโฆษณาชวนเชื่อที่ปรากฏในเรื่องด้วย กล่าวได้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านในขั้นสูงที่ผู้อ่านจะต้องมีทักษะหรือความชำนาญขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกฝนทักษะการอ่านขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า และจากการศึกษาลำดับขั้นพัฒนาในการอ่านของนักเรียนพบว่า พัฒนาการทางร่างกายมีผลต่อพัฒนาการการอ่านของนักเรียน ครูจำเป็นต้องศึกษาลำดับขั้นพัฒนาความคิด และลำดับขั้นพัฒนาการอ่านควบคู่กันไป การอ่านเชิงวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีหลักการ และเหตุผล ทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล มีทักษะในการตัดสินใจ ได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างมีความหมาย และเป็นประโยชน์ ฝึกทักษะการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ค้นคว้า ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย และลงข้อสรุป ได้อย่างสมเหตุสมผล ส่งเสริมการคิดอย่างชัดเจน ถูกต้อง แจ่มแจ้ง กว้างขวาง ลุ่มลึก ตลอดจนคิดอย่างสมเหตุสมผล ยิ่งไปกว่านั้นจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีปัญญา ก่อปรด้วยความรักใคร่ชอบ ความมีระเบียบวินัย สามารถอ่าน เขียน พูด ฟัง ได้ดีเหนือสิ่งอื่นใด (Khaemmani, 2001)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมาก เพราะภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกรรม และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Somprayun, 2010) การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถพิจารณาไตร่ตรอง และนำความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตต่อไป (Ministry of Education, 2008) ซึ่งการมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และมีเหตุผลในยุคข่าวสารเทคโนโลยี ในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การปูพื้นฐานการคิด และส่งเสริมการคิดให้แก่เด็ก และเยาวชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปรกติสุข (Susorot, 2013)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการคิด โดยได้กำหนดการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะและกระบวนการคิดเป็นสำคัญ แต่จากผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลำพระเพลิงพิทยาคม ปีการศึกษา 2560 พบว่า สาระที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ สาระการเขียน สาระการฟัง การอ่าน และการพูด สาระวรรณคดีและวรรณกรรม โดยเฉพาะสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ถือเป็นสาระที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นภูมิปัญญาทางภาษาอันเป็นมรดกของชาติ ซึ่งตัวชี้วัดในสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการรับสารผ่านวรรณคดีและวรรณกรรม แต่ผลการทดสอบระดับชาติ พบว่า ผู้เรียนควรเร่งพัฒนาทักษะในสาระวรรณคดี และวรรณกรรม อันเนื่องมาจากผลการทดสอบที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และระดับเขต ผลคะแนนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร และกระบวนการคิดอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา (National Institute of Educational Testing Service (Public Organization), 2017)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้น และพัฒนาการคิดจึงเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการที่จะช่วยนักเรียน ได้ฝึกฝน และพัฒนาการคิด ซึ่งมีผู้เสนอรูปแบบการคิดที่มีชื่อเสียงคือ Edward De Bono ได้พัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิค การคิดแบบหมวกหกใบขึ้น เพื่อให้คนเรารู้จักคิดให้รอบด้าน โดยคิดเป็นส่วน ๆ ก่อน เป็นการแยกแยะความคิดให้ชัดเจน ซึ่งมีอยู่ 6 แบบ โดยใช้หมวกแต่ละสี ซึ่งมี 6 สี กำหนดลักษณะการคิดแต่ละแบบที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งจะทำให้การคิด มีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น (Susorot, 2013)

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีจุดเน้นคือ การกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถคิด และตั้งคำถาม กระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ และคิดหาคำตอบที่ถูกต้อง คำถามมีส่วนสำคัญที่จะจุดประกายให้ผู้เรียนถกเถียง เกิดข้อสงสัย ใคร่รู้เพื่อแสวงหาคำตอบ และความรู้ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด การใช้คำถามจึงเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้คิดเป็น คิดได้ การใช้คำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดที่หลากหลาย วิธีหนึ่งที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดคือ การใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ (Six Thinking Hats) ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ การใช้ “สีหมวก” ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเขียว หมวกสีดำ หมวกสีเหลือง และหมวกสีฟ้า เป็นกรอบแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างรอบด้าน และได้แสดงบทบาทการคิดในทุกแง่มุมตามสีของหมวก สีของหมวกแต่ละใบจะมีความหมายที่บอกให้ทราบว่าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนคิดไปทางใด ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดสำคัญคือ เป็นการพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม หมวกความคิดหกใบเป็นแนวคิดของเดอบอน (De Bono, 1992) ซึ่งได้รับการยอมรับว่า สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการคิด อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียนได้อย่างเป็นขั้นตอน โดยการใช้สีของหมวก เป็นเครื่องหมายกำหนดมุมมองหรือทิศทางในการคิด ดังนี้ หมวกสีขาวเปรียบเสมือนความเป็นกลาง เป็นการแสดงการคิดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล หมวกสีแดงเปรียบเสมือนไฟ ความโกรธ ความรู้สึก หมวกสีดำเปรียบเสมือนความมืดครึ้ม การมองอย่างระมัดระวัง สุขุม รอบคอบ หมวกสีเหลือง เป็นการมองในด้านบวกความเป็นไปได้ หมวกสีเขียว เป็นการแสดงการคิดในมุมมองใหม่ที่ต่างไปจากเดิม เป็นการเปลี่ยนแปลง เน้นการคิดสร้างสรรค์ทุกประเภททุกวิธีการอย่างจริงจัง หมวกสีฟ้า เป็นการแสดงการคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบระเบียบ การควบคุมสิ่งต่างๆ ให้อยู่ในระบบ การใช้เทคนิคหมวกความคิดหกใบ จึงสามารถใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการฝึกฝนการคิดให้แก่ผู้เรียน (Charoenwongsak, 2003)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นที่ผู้เรียนขาดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ดังกล่าว ได้มีการศึกษาวิจัยโดยนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมาใช้เพื่อพัฒนากระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ดังเช่น อังสนา อุดแจ่ม (Utchaem, 2013) และสุทธาทิพย์ จันทิมางกูร (Chanthimangkun, 2010) พบว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์จากการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ต้องเผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการอ่านเชิงวิเคราะห์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลำพระเพลิงพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 จาก 2 ห้องเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนลำพระเพลิงพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จาก 2 ห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้อง จำนวน 40 คน โดยทางโรงเรียนมีการจัดนักเรียนแบบละความสามารในแต่ละห้อง

3.2 แผนแบบการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่ม และมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนแบบการทดลอง One group pretest-posttest design (Traimongkhon and Chatraphon, 2002) โดยใช้แผนแบบการทดลอง ดังนี้

$$O_1 \times O_2$$

เมื่อ	O_1	แทน การวัดก่อนเรียน
	X	แทน การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ
	O_2	แทน การวัดหลังเรียน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ตามทฤษฎีของบลูม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

3.4 การดำเนินการทดลอง

3.4.1 ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์

3.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้การอ่านวรรณคดี โดยการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

3.4.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบวัดฉบับเดิม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้สถิติที (t-test for dependent)

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ กับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติที (t-test for one sample)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

ตัวแปร		N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
การอ่านเชิงวิเคราะห์	ก่อน	40	30	14.47	2.30	34.640**	.000
	หลัง	40	30	23.17	1.82		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	Df	t	Sig
หลังเรียน	30	18	23.17	1.82	39	17.942**	.008

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. อภิปรายผล

5.1 ค่าเฉลี่ยทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าเกณฑ์ก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดตามลักษณะสีของหมวก ซึ่งเป็นวิธีการที่ฝึกการคิดอย่างเป็นรอบด้าน เป็นระบบ นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่ครูกำหนด ฝึกการคิดด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ตลอดการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการอ่านวรรณคดี นักเรียนให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นตามสีของหมวกได้อย่างหลากหลาย รอบด้าน เพราะนักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และสื่อการสอนที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนพัฒนาการคิดอย่างหลากหลาย จนสามารถตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวได้อย่างมีวิจารณญาณ จึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุติ สมศรี (Somsri, 2008) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับสุทธาทิพย์ จันทิมางกูร (Chanthimangkun, 2010) ได้ศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 ค่าเฉลี่ยทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ การอ่านวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการฝึกคิด การแสดงความรู้สึก คิดหาเหตุผลทั้งด้านดี ข้อบกพร่องของวรรณคดี หรือเรื่องราวต่างๆ ได้ นักเรียนสามารถสรุปเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ และสามารถตัดสินใจเลือกได้ โดยใช้ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ราเชน มีศรี Misi (2001) กล่าวว่าเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นลักษณะการคิดที่ใช้สีหมวกแทนความคิดลักษณะต่างๆ ประกอบด้วย หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีดำ หมวกสีเหลือง หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า ซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีการทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ คือ สามารถใช้กระบวนการความคิดไตร่ตรอง หาเหตุผล แยกแยะข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร และแจกแจงส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือหรือเรื่องราวที่อ่าน ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของเดอโบโน (De Bono, 1992) ที่ว่าการคิดแบบหมวกหกใบคิดได้หลายมุมในประเด็นเดียวกันสีของหมวกทำให้การคิดแตกต่างกัน ทำให้คนแสดงพฤติกรรม สื่อความคิดได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คิดได้หลายด้าน โดยรวมนักเรียนที่ฝึกการคิดโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธาทิพย์ จันทิมางกูร (Chanthimangkun, 2010) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ภาษาไทย และทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อังสนา อุตแจ่ม (Utchaem, 2013) ได้ศึกษาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ก่อนที่ครูจะนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการสอน ควรมีการศึกษาขั้นตอนการสอนอย่างละเอียด เพราะในการสอนนั้นครูควรเตรียมกิจกรรม เนื้อหาตรงกับความสนใจของนักเรียน และมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เนื่องจากพบว่า หากเนื้อหาแน่นเกินไปจะทำให้เด็กทำกิจกรรมได้เร็ว และเหลือเวลา นอกจากนั้นถ้าใช้เนื้อหาที่ยากเกินไปจะทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้ช้าและไม่ทันเวลาที่กำหนด

6.2 ในขั้นตอนดำเนินการสอน ช่วงแรกๆ ที่มีการนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบมาใช้ ครูต้องพยายามให้นักเรียนจดจำแต่ละบทบาทของหมวกทั้งหกใบให้ได้ว่า หมวกแต่ละใบเป็นตัวแทนการคิดในด้านอะไร ซึ่งตรงนี้ค่อนข้างเป็นอุปสรรค เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จำไม่ค่อยได้ และกลายเป็นปัญหาในเวลาต่อมา ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร ครูต้องเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี กระชับ และเข้าใจได้ง่ายที่สุด เพื่อความง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียน และนักเรียนเองก็จะสามารถนำไปต่อยอดความคิดต่อไปในบทเรียนอื่นๆ ได้

6.3 ครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบไปใช้ในการสอนกลุ่มสาระอื่นๆ ได้นอกจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกการคิดแบบหกใบ เป็นวิธีการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- ทิตนา แคมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินติ้ง.
- พ่องพรรณ ตรัยมงคล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2545). *การออกแบบการวิจัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุวดี สมศรี. (2551). *การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ราชน มีศรี. (2544). *การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเทคนิคหมวกเพื่อการคิด 6 ใบ: แนวคิดของเดอโบโน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าการพิมพ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2560*. สืบค้น 14 เมษายน 2561, จาก <http://www.onetresult.niets.or.th/>
- สุนันท์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- สุทธาทิพย์ จันทิมางกูร. (2553). *การศึกษาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ* (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

อังสนา อุดแจ่ม. (2556). การศึกษาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

โรมันสคริป

- Chanthimangkun, S. (2010). *kansueksa thaksa kan an choeng wikhro khong nakrian chan matthayomsueksa pi thi 3 duai kan chatkan rianru doi chai theknik kan khit baep muak hok bai* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Charoenwongsak, K. (2003). *kan khit choeng konlayut*. Bangkok: Success media.
- Khaemmani, T. (2001). *witthaya kan dan kan khit*. Bangkok: The master group management.
- Ministry of Education. (2008). *laksut kaen klang kansueksa khanphuenthan be 2551*. Bangkok: Chumnum Sahakon Haeng Prathet Thai.
- Misi, R. (2001). *kan phatthana thaksa kan khit duai theknik muak phuea kan khit 6 bai : naeokhit khong doe bo no.* (4th ed). Bangkok: The master group.
- National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2017). *phon kan thotsop thangkan sueksa radap chat (O-NET) pikansueksa 2560*. Retrieved April 14, 2018, from <http://www.onetresult.niets.or.th/>
- Sinthaphanon, S. (2015). *kan chatkan rianru khong khru yuk mai chut chut. phuea phatthana thaksa khong phurian nai satawat thi 21*. Bangkok: 9119 The technique printing.
- Somsi, Y. (2008). *kan phatthana thaksa kan an choeng wikhro khong nakrian chan matthayomsueksa pi thi 3 doi kan chatkan rianru duai theknik muak hok bai* (Unpublished master's thesis). Silpakorn University, Bangkok.
- Somprayun, W. (2010). *the nik kan son phasa thai*. Bangkok: Dokyakanphim.
- Susaorat, P. (2013). *kan phatthana kan khit*. (8thed). Bangkok: Theknikphrinting.
- Traimongkhon, F and Chatraphon, S. (2002). *kan okbaep kan wichai*. Bangkok: Kasetsart University.
- Utchaem, A. (2013). *kansueksa thaksa kan an choeng wikhro khong nakrian chan matthayomsueksa pi thi 5 chak kan son duai theknik kan khit baep muak hok bai* (Unpublished master's thesis). Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima.

ภาษาอังกฤษ

- De Bono, E. (1992). *Six Thinking Hats for School*. London: Haeler Brownlow Education.